

ISSN 2227-2844

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

№ 3 (300) КВІТЕНЬ

2016

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

№ 3 (300) квітень 2016

Частина II

Засновано в лютому 1997 року (27)
Свідоцтво про реєстрацію:
серія KB № 14441-3412ПР,
видане Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Збірник наукових праць внесено до переліку
наукових фахових видань України
(педагогічні науки)
Наказ Міністерства освіти і науки України № 793 від 04.07.2014 р.

Журнал включено до переліку видань реферативної бази даних
«Україніка наукова» (угода про інформаційну співпрацю
№ 30-05 від 30.03.2005 р.)

Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 8 від 25 березня 2016 року)

Виходить двічі на місяць

ЗМІСТ

СИСТЕМА ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

1.	Білик О. М. Підвищення якості підготовки іноземних студентів у контексті професійної соціалізації в освітньо-культурному середовищі вищого навчального закладу.....	6
2.	Горобець Л. В., Алексеева К. І. Підготовка студентів до впровадження в навчальний процес початкової школи здоров'язбережувальних технологій.....	14
3.	Докучаєва В. В. Проектувальна компетентність як результативний складник якості підготовки майбутніх фахівців освіти.....	21
4.	Жубірц С. М. Загальнодидактичні та інноваційні технології навчання у початковій школі.....	31
5.	Краснова Н. П. Тестування як засіб внутрішньоуніверситетського моніторингу якості знань студентів.....	41
6.	Курило В. С., Савченко С. В. Досвід упровадження науково-дослідної теми «Моніторинг якості навчального процесу у вищих навчальних закладах України» у Луганському національному університеті імені Тараса Шевченка.....	52
7.	Лаппо В. В. Технологія залучення творів кіномистецтва у процес виховання духовних цінностей студентів ВНЗ.....	60
8.	Михайлова А. О. Некоторые аспекты интонационной работы в курсе сольфеджио.....	67
9.	Питєська Н. І. Використання новітніх інформаційних технологій у навчальному процесі вищих навчальних закладів.....	73
10.	Попова Л. О. Особливості засвоєння правил мовленнєвого етикету студентами нефілологічних спеціальностей.....	78
11.	Садикова В. А., Кутєпова Л. М., Тимєрбулатова Н. Р. Использование новых педагогических технологий в профессиональной подготовке будущих специалистов.....	83
12.	Сич Т. В. Тематика магістерських досліджень спеціальності «Управління навчальним закладом».....	89
13.	Спіріна Т. П., Качан А. В. Готовність майбутніх фахівців соціальної сфери до використання інноваційних технологій у професійній діяльності.....	97
14.	Чеміга І. В. Щодо гнучких педагогічних технологій навчання студентів у ВНЗ, розроблених в українській педагогіці на рубежі XX-XXI століття.....	104

15.	Чечко Т. М. Сучасні підходи до класифікації видів порушень психофізичного розвитку у дітей.....	111
16.	Шалигіна Н. П. Сутність та особливості службово-ділового спілкування офіцерів багатонаціональних штабів.....	119
17.	Шинкарьов С. І., Ковальський С. А. Вплив спадковості на морфофункціональні показники і фізичні якості у відборі юних спортсменів.....	129

МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ СТАНДАРТІВ І РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО ЗОВНІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

18.	Бобела С. І. Погляди Августина Волошина щодо взаємодії школи та сім'ї у соціальному вихованні учнівської молоді.....	137
19.	Птагіна О. М. Механізм оцінювання якості освітньої діяльності вищих навчальних закладів.....	144
20.	Ржевська Н. В. Перспективи стандартів вищої освіти як рушійної сили для економічних перетворень.....	149

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО СТВОРЕННЯ НОВОГО ПОКОЛІННЯ СТАНДАРТІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

21.	Алпакімова О. В. Формирование родительских компетенций: историко-педагогический аспект.....	158
22.	Головач Н. В. Діагностика стану професійно значущих якостей у процесі підготовки фахівців з управління персоналом та економіки праці.....	165
23.	Гуцол А. В. Проблеми та перспективи розвитку гендерної освіти в Україні.....	172
24.	Дячок Н. В. Формування професійної мобільності як спосіб забезпечення якісної освіти.....	177
25.	Желанова В. В. Полікультурні аспекти проблеми якості сучасної вищої освіти.....	187
26.	Каркачова Н. К. Готовність студента до науково-дослідної діяльності як провідна якість майбутнього фахівця.....	194
27.	Ковошенко Н. А., Руденко А. В. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до реалізації функцій соціально-педагогічної роботи в реабілітаційну центрі.....	202
28.	Крозмаль І. М. Проблема формування професійної готовності у психолого-педагогічній літературі.....	207
29.	Лі Цзіні Лідерські якості як вектор успішної підготовки фахівця.....	215

30.	Мамай Н. Ю., Губська О. П. Проблеми сучасної екологічної підготовки у вищих навчальних закладах в контексті освіти для сталого розвитку.....	223
31.	Муромець В. Г. Зміст і сутнісна характеристика загальних компетентностей студентів магістратури у закладах вищої школи.....	228
32.	Назмів А. О. Фасилітація як форма реалізації соціальної компетентності студентів ВНЗ.....	234
33.	Олійник О. М., Сорокін Ю. С. Використання спортивно-орієнтованого підходу для поліпшення якості фізкультурної освіти у вищому навчальному закладі.....	241
34.	Ратеева В. О. Аналіз дослідно-експериментальної роботи з формування готовності майбутніх психологів до використання засобів естетотерапії.....	247
35.	Резнік К. М. Розвиток комунікативної культури старшокласників в інформаційному суспільстві.....	253
36.	Роман С. В. Технологія використання хімічного експерименту для якісного інтегрованого формування еколого-гуманістичних цінностей, хіміко-екологічної компетентності й культури безпеки життєдіяльності майбутніх учителів хімії.....	261
37.	Сорокін І. І. Соціальна компетентність підлітків: вектори розвитку.....	269
38.	Устименко Ю. С. Щодо проблеми використання інтерактивних методів навчання в процесі підготовки майбутніх стоматологів до професійної взаємодії.....	275
39.	Фелічева Н. В. Навчання студентів вищів загальнонавчальних цінностей на заняттях з іноземних мов.....	283
40.	Цзя Яочен Професійна культура сучасного фахівця як шлях до успіху.....	289
41.	Шароватова О. П. Компетентнісний підхід при підготовці нового покоління фахівців у сфері цивільної безпеки.....	295
42.	Шинкарьова О. Д., Галій С. М. Теоретичні основи методики використання оздоровчого бігу та ходьби.....	304

МОДЕЛІ ОСВІТНІХ ІНДІКАТОРІВ ЯКОСТІ ОСВІТИ

43.	Іванов Є. В. Демократизація управління освітніми закладами як індикатор якості освіти: ретроспективний аспект.....	314
44.	Мокляк В. М. Академічні свободи – індикатор якості вищої освіти.....	323
	Відомості про авторів.....	329

Н. В. Дячок

**ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНІСТІ ЯК СПОСІБ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОЇ ОСВІТИ**

Зацікавленість професійною мобільністю спеціалістів викликана змінами навколишньої дійсності: переходом до демократичної і правової держави та ринкової економіки, необхідністю наближення її до світових тенденцій економічного і суспільного розвитку.

Сьогодні незаперечно важливою є потреба у формуванні професійної мобільності фахівців в освітньому середовищі університету, оскільки у сучасних умовах, важливо не лише мати диплом, а й володіти якісним знанням. Для фахівців, сформована професійна мобільність, це шлях до формування конкурентоспроможного фахівця у сучасному інформаційному світі, який потребує постійного особистісного зростання як на професійному, так і на громадському рівнях.

Професійна мобільність фахівців різного профілю стала предметом міждисциплінарного дослідження вчених ще у 70-х роках ХХ століття, зокрема, у соціології: Р. Бендікс, Т. Заславська, С. Ліпсет, Р. Ризкіна, Е. Саар, П. Сорокін, М. Тітма, Г. Чередищенко, В. Шубкін та ін.; економіці: Л. Данілова, Н. Ничкало, О. Симончук, О. Щербак (вітчизняні вчені) та П. Блау, Н. Василенко, Е. Корчагін, Г. Мухамеджанов, О. Олейнікова, О. Філатов, Д. Чернитевський (зарубіжні науковці); психології: К. Барбакова, В. Войнович, С. Кутель, І. Мартинюк, В. Осовський, О. Шварцман, В. Ялов; педагогії: М. Болдирєв, О. Гришнова, М. Дяченко, Л. Епштейн, Л. Кандибович, А. Линенко, Б. Лисичов, П. Новиков, Л. Пономарьов, Т. Саложнікова, П. Смолівік, А. Столяренко та інші.

У сучасних умовах реформування вищої освіти, активно вивчають розвиток професійної мобільності В. Андрущенко, О. Безпалько, Т. Гордєєв, В. Гринько, Н. Грицькова, Ю. Гуров, О. Добришина, Є. Іванченко, Б. Ігошев, Ю. Клименко, С. Лобода, Н. Мєрзляков, Е. Нікітін, В. Хімінець, Р. Пріма, М. Садирова, О. Симончук, С. Сисєєва, Л. Сушенцева, І. Хомюк, І. Шпекторенко, Н. Чернуха, В. Юрченко, О. Яненко.

Актуальність означеної проблеми, недостатній рівень її педагогічної дослідженості та практичної розробленості, відсутність системного наукового аналізу проблеми формування професійної мобільності фахівців в умовах вищого навчального закладу зумовили вибір теми та мети дослідження.

Метою даної статті – розкриття взаємозв'язку між формуванням професійної мобільності та отриманням якісної освіти у вищому навчальному закладі.

Сьогодні у соціумі, що трансформується, зміна фаху – загально прийнятою нормою, що можна класифікувати як адекватну реакцію поведінки індивіда на зміни умов внутрішнього чи зовнішнього світу, можемо назвати однією з форм адаптації. Майже кожна людина сьогодні має щось змінити, щоб досягти певного рівня існування, який відповідає її уявленню про достатній рівень життя.

Зазначимо, Інтернаціонал Освіти вважає, що якісна освіта має розглядатися комплексно з точки зору забезпечення достатніх ресурсів, залучення до участі у професійних процесах, досягнення результатів, які відповідають потребам учнів і суспільства. У цьому відношенні якісна освіта – це більше, ніж показники навчання. Вона включає в себе, але не обмежується, математичну та мовну грамотність. Вони дійсно важливі, але їх недостатньо для сприяння всебічному розвитку особистості і суспільства. Такі вміння, як вирішення проблем, інноваційність, мобільність та творчість є також важливими, так само, як і соціальні та інші життєво необхідні навички.

Значна кількість глобальних проблем людства залежить від якості і рівня освіти. Тому від уваги, яка приділяється якості освіти, залежить майбутнє нашої планети. Слід зазначити, що освіта в Україні має значний потенціал, який дозволяє належним чином вирішувати завдання сьогодення. Разом із тим існують проблеми, які потребують негайного вирішення.

Сьогодні освіта в Україні не відповідає освітнім нормам європейського простору та відповідно потребує певних корективів. Одним з найважливіших ресурсів модернізації української освіти розглядає сьогодні Болонська декларація. Орієнтація на Болонський процес не має призводити до надмірної перебудови української освіти. Навпаки, її стан потрібно глибоко осмислити, порівнявши з європейськими критеріями і стандартами, та визначити можливості вдосконалення на новому етапі. При цьому еволюцію системи освіти не

слід відокремлювати від інших сфер суспільства. Вона має розвиватися у гармонійному взаємозв'язку з суспільством у цілому, беручи на себе роль його провідника. Відповідно до Болонської декларації результативність вищої освіти повинна характеризуватися трьома позиціями: академічною якістю (професійний, загальнокультурний та особистісно-розвивальний компоненти), конкурентоспроможністю та професійною мобільністю випускника вищого навчального закладу на ринку праці. У контексті загально інтеграційних процесів Україна приєдналася до Болонського процесу по створенню загальноєвропейського простору вищої освіти. Серед ключових позицій Болонської декларації значне місце займає мобільність фахівця та її формування в умовах вищого навчального закладу. Підготовка спеціалістів, повинна включати формування у них цієї важливої професійної якості.

Наголосимо на результаті корективів Болонської декларації: впровадження основних його положень, таких як багаторівнева освіта, кредитно-модульна система оцінювання, модернізація фінансування, державна система підтримки якості освіти, вузівська система забезпечення якості підготовки фахівців. Наслідки впровадження декларації відчувають сьогодні студенти вищих навчальних закладів: проходження стажування за кордоном, переймання досвіду, пізнання нової культури, всебічне збагачення, обмінювання ідеями.

Варто зауважити, Україна стала на шлях вироблення єдиного розуміння якості освіти, спільного для всіх країн. Проблемою є недостатня кількість закордонних вузів як партнерів для українських вищих навчальних закладів. Це в свою чергу гальмує розвиток мобільності, мобільність студентів, викладачів, випускників ВНЗ, що є необхідним для зближення позицій європейських країн у економічній, соціальній і культурній сферах.

Варто зазначити, розвиток професійної мобільності в нашій країні це побудова системи національної мобільності, яка дасть можливість здобути високий та якісний освітній і науковий рівні при поміркованих витратах. Обговорення різноманітних аспектів розвитку національної мобільності потрібне для напрацювання рекомендацій щодо формулювання завдань, створення організаційно-правових механізмів та визначення джерел фінансування розвитку національної мобільності професорсько-викладацького складу та студентів в Україні, зокрема, напрацювання проектів нормативних документів із цих питань.

Розвиток професійної мобільності в Україні передбачає:

- заснування в організаційно-функціональній структурі ВНЗ міжнародного офісу та бюро для організації обміну студентами та викладачами;
- створення банку даних про світові, європейські та національні університети і їх навчальні матеріали;
- інтернаціоналізація та скоординованість навчальних планів;

- впровадження кредитно-модульної системи *ECTS*;
- розробка веб-сторінок, які б відображали процеси, що відбуваються у створених консорціумах;
- створення необхідної системи кураторства, яка допомогла б студентам та викладачам у практичній реалізації їхніх потреб щодо мобільності;
- організація студентських служб для адаптації студентів у новому середовищі;
- створення нової системи підвищення кваліфікації та перепідготовки для професорсько-викладацького складу, яка задовольняла б потреби ринкової економіки України для реалізації важливого загальноєвропейського принципу «освіта через усе життя»;
- упорядкувати систему наукових ступенів в Україні, яка відповідає б міжнародним стандартам.

Відповідно до Берлінського комюніке 2003 року, нам було б вигідно до наявної системи «кандидата та доктора наук» додати науковий ступінь «доктора філософії» [5], що було зроблено нашим урядом відповідно до закону України «Про освіту» (Редакція від 19.02.2016). Це дало змогу багатьом науковцям зняти перешкоди у професійній мобільності на європейському науковому й освітянському просторах. Традиційна ж система наукових ступенів є і буде, як і раніше, затребувана на внутрішньому ринку праці до того часу, поки доля як першої, так і другої систем остаточно не вирішиться у майбутньому; Міністерство освіти і науки має упорядкувати термінологію мобільності студентів та професорсько-викладацького складу в Україні, та створити відповідний тлумачний словник.

Слід зауважити на тому, що у сфері професіоналізації фахівця професійна мобільність є «складним процесом взаємодії потреб, інтересів, стимулів..., настанов, ціннісних орієнтацій і мотивів. Наслідком цього є певний тип мобільної поведінки...» [1, с. 56] керівника. Сказане дає підстави стверджувати, що професійна мобільність – складне системне утворення, інтегративна якість особистості та діяльності керівника, що формується і виявляється в процесі професійної підготовки, перепідготовки, самовиховання та творчої самореалізації фахівця, тобто розуміється як можлива стратегія професіоналізації педагогічних кадрів у контексті стандартизації освіти. Професійна мобільність проявляється при цьому в його творчому самовираженні як цілісної особистості, як самопрезентація (учням, батькам, колегам, органам державної влади), взаємодія, співтворчість із вихованцями та соціумом у цілому (через конструктивно-створювальну, креативну діяльність у професії і житті).

Професійна мобільність починається з готовності особистості до змін на трьох рівнях: на рівні якостей особистості (відкритість до змін, здатність до самопізнання, самокритичність, цілеспрямованість, рішучість, наполегливість, самостійність); на рівні характеристик

діяльності (уміння прогнозувати, досягати успіхів, гнучкість, креативність); на рівні процесів професійного розвитку, самовдосконалення (чітке уявлення про своїможливості (ідеальні і реальні), уміння співвідносити реальну ситуацію на ринку праці зі своїми цілями, мобілізувати зусилля на зміну ситуації, передбачення можливих результатів (розширення компетентностей, зміна професійних орієнтацій, життєдіяльності тощо, готовність до змін).

З вище сказаного маємо, професійно мобільна особистість – відкрита до інновацій, – особистість, яка прагне досягти успіхів у професії, кар'єрного зростання і матеріального добробуту.

Сьогодні науковці виділяють різні критеріями сформованості професійної мобільності:

- властивості й якості особистості (відкритість світу, довіра до людей і до себе, гнучкість, оперативність, локалізація контролю, толерантність);
- уміння (рефлексії, саморегуляції, самовизначення, ціле покладання); здатності (бачити і розуміти сутність змін соціуму; бачити варіативність і альтернативність розвитку ситуації; конструктивно, продуктивно мислити;
- проектувати необхідні зміни в мікро та макрo соціумах;
- вирішувати проблеми; адаптуватися до змін [7].

До змісту поняття «професійна мобільність» відноситься: вибір професії, підвищення кваліфікації, визначення умовної зміни місця роботи або професії, плинність кадрів тощо.

Погоджуємося з думкою Н. Кожемякіної, яка розглядає професійну мобільність менеджерів-аграріїв як «здібність і готовність особистості працювати в умовах швидких динамічних (горизонтальних і вертикальних) змін у рамках своєї професії, а також в умовах певних соціальних перетворень (статусу, ролі, професії і т. ін.)» [4, с. 28].

Підтримуємо тлумачення дефініції «професійна мобільність» А. Ващенко, який пояснює її наступним чином: професійна мобільність офіцера Збройних сил України – інтегрована сукупність соціальних, індивідуальних та військово-професійних якостей особистості офіцера, які забезпечують продуктивне виконання покладених на нього службово-професійних обов'язків у встановлений термін з мінімальними витратами людських ресурсів і матеріальних засобів, на будь-якій посаді, як у мирний так і у воєнний час, а також надають змоги планувати свою кар'єру та професійний ріст [1, с. 43].

Цікавою є думка, що професійна мобільність є інтегрованою якістю особистості, яка виявляється у здатності успішно переключатися на іншу діяльність або змінювати види діяльності у сфері економіки та фінансів із залученням правової сфери; змінні ефективно використовувати систему узагальнених професійних прийомів для виконання будь-яких завдань у згаданих сферах та порівняно легко переходити від одного виду діяльності до іншого, згідно аналізу економічної та соціальної ситуації в

державі; володінні високим рівнем узагальнених професійних знань, досвідом їх удосконалення та самостійного здобування; готовності до оперативного відбору та реалізації оптимальних способів виконання завдань у галузі економіки та фінансів, спираючись на передові світові тенденції; орієнтації в кон'юктурі ринку праці (Є. Іванченко, М. Лошкар'єв) [2].

Як бачимо, Є. Іванченко та М. Лошкар'єв розглядають професійну мобільність як інтегровану якість особистості, А. Ващенко як інтегровану сукупність якостей особистості. На нашу думку, обидва підходи дають можливість характеризувати професійну мобільність як поєднання певних якостей особистості, проте вони враховують тільки професійну підготовку, тоді як надзвичайно важливі «ключові компетенції» залишилися поза увагою вище названих авторів [2].

Варто зауважити, що формувати професійну мобільність слід розпочинати ще в середніх загальноосвітніх закладах та продовжувати у вищих, адже для отримання якісної освіти сформована професійна мобільність є найбільш значущою рисою.

Наголошуємо на необхідності виокремлення типів особистості, потенційно схильних до мобільної або стабільної поведінки, та типів, що по-різному оцінюють порівняльну значущість тих чи інших робочих місць. Взаємозв'язок професійної мобільності та якості освіти розглядається як елемент трудового ресурсу, який здатний до постійного підвищення кваліфікації чи зміни професій взагалі.

Досить велику частину професійної мобільності займає академічна мобільність (можливість упродовж періоду навчання в університеті провчитись один або більше семестрів в закордонному навчальному чи науковому закладі, де готують фахівців за цією ж спеціальністю, із зарахуванням дисциплін (кредитів) та періодів навчання). Академічна мобільність є одним з передових напрямів міжнародної діяльності багатьох столичних вузів, що відкриває своїм студентам виняткові можливості для отримання якісної освіти, проведення якісних досліджень або проходження стажування за кордоном в рамках міжнародної співпраці.

Професійна мобільність дає змогу студенту чи фахівцю:

- випробувати себе в іншій системі організації вищої освіти;
- одержати додаткові знання в суміжних галузях;
- користуватися сучасним технічним оснащенням у зарубіжних навчальних лабораторіях і наукових центрах для вирішення поставлених завдань;
- удосконалювати рівень володіння іноземною мовою;
- одержати диплом зарубіжного університету;
- набути професійного досвіду роботи у період проходження практики на зарубіжному підприємстві або під час стажування в науковій лабораторії (центрі), що, як правило;

- ознайомитися із зарубіжною культурою, історією, вивчити звичаї країни і навчитися розуміти стратегію ведення переговорів;
- одержати диплом зарубіжного університету та диплом вищого навчального закладу України [6].

Сформована професійна мобільність це шлях до отримання якісної освіти, яка в свою чергу є базою для кваліфікаційного росту особистості. Але крім кваліфікаційного росту особистості професійна мобільність передбачає готовність фахівця опанувати нову для себе професію. Вона зумовлена тим, що спеціалісти, які володіють додатковими професіями, мають певний ступінь їх засвоєння, хорошу якісну освіту (якісна освіта є умовою швидкого освоєння нової професії), мотивацію, налаштовану на підвищення якості чи зміну трудової діяльності взагалі.

Варто сформулювати одні з основних причин, які гальмують розвиток професійної мобільності: небажання спеціалістів залишити професію, на засвоєння якої було витрачено багато сил, часу та коштів, можливому довготривалому періоді професійної адаптації, невеликий набір професій, для яких є вакантні робочі місця на підприємстві.

Безсумнівно, відсутність належної кількості професій на ринку праці сповільнює розвиток горизонтальної професійної мобільності та втрачається якість отриманої освіти. Не можемо назвати якісним професійну освіту, якщо цією освітою володіють 9 з 10 опитаних, а тільки 5 здобували її за професійним спрямуванням.

Узагальнюючи вище сказане, ми дійшли висновку, сучасна мисляча людина зобов'язана спостерігати, аналізувати, вносити пропозиції, відповідати за ухвалені рішення й уміти долати конфлікти й суперечності. А для цього вона повинна мати культуру, багатокритерійну установку розв'язання завдань для якої потрібна професійна мобільність, яка в свою чергу стала невід'ємною частиною сучасної якісної освіти, яка надалі зростатиме.

В даній роботі професійна мобільність фахівця – це інтегративна якість, яка впливає на якість здобутої освіти та поєднує в собі: сформовану внутрішню потребу у професійній мобільності особистості, що є необхідною для успішності особистості в сучасному суспільстві, яка проявляється в діяльності і забезпечує самовизначення, самореалізацію в житті та професії; здібності та знанняву основу професійної мобільності; самоусвідомлення особистістю власної професійної мобільності, сформоване на основі рефлексії готовності до професійної мобільності; прагнення особистості змінити не тільки себе, а й професійне поле та життєве середовище.

Не слід залишати без уваги те, що на сучасному етапі концепцію реформування вищої освіти слід докорінно переглянути, а також необхідно створити програму послідовного її зближення з європейським освітнім і науковим простором. Уряд України має прийняти політичне рішення, яке б сприяло проведенню зазначених реформ та було б

покладено в основу зовнішньої політики держави, спрямованої на інтеграцію вітчизняної системи вищої освіти в європейський простір.

Наголосимо, на шляху повного забезпечення Болонського процесу важливо аби наші перетворення не виявились поверховими, косметичними і не звелися лише до конференцій і обговорень. Вони мають досягти бажаної мети: дати молоді змогу, співпрацюючи з Європою, розбудувати Україну і зробити нас громадянами європейського континенту, адже українська вища освіта має глибокі та славетні традиції.

В подальшому дослідженні дефініції «професійна мобільність» буде доцільно розкривати положення щодо вдосконалення процесу формування професійної мобільності фахівців в умовах освітнього середовища університету.

Список використаної літератури

1. Ващенко А. М. Формування професійної мобільності майбутніх офіцерів у процесі навчання у вищих військових навчальних закладах : дис... кандидата пед. наук: 13.00.04 / Ващенко Андрій Миколайович. – Одеса, 2010. – 183 с. 2. Іванченко Є. А. Формування професійної мобільності майбутніх економістів у процесі навчання у вищих навчальних закладах: дис... кандидата пед. наук: 13.00.04 / Іванченко Євгенія Анатоліївна. – Одеса, 2005. – 181 с. 3. Кожемякіна Н. І. Соціально-педагогічні умови формування професійної мобільності майбутніх менеджерів-аграріїв : дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.04 / Кожемякіна Наталія Іванівна. – Ізмаїл, 2006. – 167 с. 4. Професійна освіта: Словник: Навч. посіб / Уклад. С. У. Гончаренко та ін.; за ред. Н. Г. Ничкало. – К.: Вища школа, 2000. – 380 с. 5. Згуровський М. З. Болонський процес: структурна реформа вищої освіти на європейському просторі. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.idn.polynet.lviv.ua>. 6. Гурч Л. Мобільність студентів та професорсько-викладацького складу як фактор підвищення конкурентоспроможності вищої освіти України в європейському просторі / Людмила Гурч. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://personal.in.ua/article.php?id=53>. 7. Сушенцева Л. Л. Професійна мобільність як сучасна педагогічна проблема / Л. Л. Сушенцева. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/libs/stattya/192-profesijna-mobilnist-jak-suchasna-pedagogichna-problema.html>.

Дячок Н. В. Формування професійної мобільності як спосіб забезпечення якісної освіти

У статті розглянуто різні підходи щодо розкриття поняття «професійна мобільність» як наукової дефініції з позицій системного підходу, що тісно пов'язано з низкою протиріч, ключовою із яких є суперечність між тенденціями швидкоплинного розвитку сучасного

«соціуму знань» та готовністю молодих фахівців працювати в умовах ринку. До змісту наукової дефініції «професійна мобільність» в даній статті розглядається вибір професії, підвищення кваліфікації, визначення умовної зміни місця роботи або професії, плинність кадрів. Виокремлено два типи особистості, які потенційно схильні до мобільної або стабільної поведінки. Представлено думку, що професійна мобільність є інтегрованою якістю особистості, яка виявляється у здатності успішно переключатися на той чи інший вид діяльності або змінювати його взагалі, у вмінні ефективно використовувати систему узагальнених професійних прийомів для виконання будь-яких завдань у відповідних сферах та порівняно легко переходити від одного виду діяльності до іншого, у володінні високим рівнем узагальнених професійних знань, досвідом їх удосконалення та самостійного здобування та у готовності до оперативного відбору та реалізації оптимальних способів виконання завдань. Подальшого розвитку набудуть положення функціонального підходу до процесу формування професійної мобільності фахівців в умовах освітнього середовища університету, що зумовлює необхідність комплексно-системного вивчення змістової сутності даного наукового феномена.

Ключові слова: мобільність, професійна мобільність, академічна мобільність, інтегрована якість, критерії сформованості професійної мобільності.

Дячок Н. В. Формирование профессиональной мобильности как способ обеспечения качественного образования

В статье рассмотрены различные подходы к раскрытию понятия «профессиональная мобильность» как научной дефиниции с позиций системного подхода, которое тесно связано с рядом противоречий, ключевой из которых является противоречие между тенденциями скоротечного развития современного «социума знаний» и готовностью молодых специалистов работать в условиях рынка. К содержанию научной дефиниции «профессиональная мобильность» в данной статье относятся выбор профессии, повышение квалификации, определения условной смены места работы или профессии, текучесть кадров. Выделены два типа личности, которые потенциально склонны к мобильному или стабильному поведению. Представлено мнение, что профессиональная мобильность является интегрированным качеством личности, которое проявляется в способности успешно переключаться на тот или иной вид деятельности или менять его вообще, в умении эффективно использовать систему обобщенных профессиональных приемов для выполнения любых задач в соответствующих сферах и сравнительно легко переходить от одного вида деятельности к другому, во владении высоким уровнем обобщенных профессиональных знаний, опытом их совершенствования и самостоятельного получения и в готовности к оперативному отбору и реализации оптимальных способов

выполнения заданий. Дальнейшее развитие получают положения функционального подхода к процессу формирования профессиональной мобильности специалистов в условиях образовательной среды университета, что вызывает необходимость комплексно-системного изучения содержательной сущности данного научного феномена.

Ключевые слова: мобильность, профессиональная мобильность, академическая мобильность, интегрированное качество, критерии сформированности профессиональной мобильности.

Diachok N. The Professional Mobility Formation as a Way to Quality Education

The article discusses various approaches to the disclosure of the concept of "professional mobility" as a scientific definition of a system approach, is closely related to a number of contradictions, the key of which is the contradiction between the fleeting trends of the modern "knowledge society" and the willingness of young professionals to work in market conditions. To the content of scientific definition of "professional mobility" in this article explains how to choose a profession, training, determining the relative change of job or profession, staff turnover. Is presented two types of individuals who are potentially exposed to a mobile or stable behavior. Is presented the view that professional mobility is an integrated quality of the person, which manifests itself in the ability to successfully switch to a particular type of activity or change it at all, the ability to effectively use the system of generalized professional techniques to meet all your needs in their respective fields and are relatively easy to switch from one type of activity to another, generalized professional knowledge in the possession of a high level experience and improving their self-preparation for rapid selection and implementation of optimal ways to perform tasks. Further development of the situation will have a functional approach to the process of the specialist's professional mobility formation in a university educational environment, which causes the need for a comprehensive, systematic study of the content essence of this scientific phenomenon. It Overview qualities should have a professional mobile person, is obliged to observe, analyze, make suggestions, responsible for the decisions taken and be able to overcome the conflicts and contradictions. To view the criteria of professional mobility formation: Is analysed the notion of mobility under the Bologna Declaration and its enormous role in national education.

Key words: mobility, professional mobility, integrated quality, criteria of formation of professional mobility.

Стаття надійшла до редакції 10.02.2016 р.

Прийнято до друку 25.03.2016 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Савченко С. В.